

TÜRK DİLİNİN ESKİ YAZILI ÖRNEKLERİNİN ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA METİN OLARAK YER ALABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ*

ANALYZING THE POSSIBILITY OF OLD WRITTEN SAMPLES OF TURKISH LANGUAGE THAT CAN BE IN SECONDARY SCHOOL COURSE BOOKS OF TURKISH CLASSES AS TEXTS

Ahmet AKÇAY**, Nurullah ŞAHİN***

ÖZET: Bu çalışmada, Türk dilinin eski yazılı örneklerinin ortaokul Türkçe ders kitaplarında metin olarak yer alabilirliği incelenmiştir. Araştırma, tarama modeline dayalı betimsel bir çalışma niteliğindedir. Araştırmada Türkçenin eski kaynaklarından seçilen parçalar, alanla ilgili uzman olarak tespit edilen toplam 12 kişiye gösterilmiş, uzmanlardan bu metinlerin Türkçe ders kitaplarında yer alabilirliğini metinsellik ölçütleri doğrultusunda değerlendirmeleri istenmiştir. Seçilen metinler “Lawshe tekniği” ile analiz edilmiş ve araştırma sonucunda seçilen metinlerin, Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Türk dili, ders kitabı, metin.

ABSTRACT: In this study, it was aimed to analyze the possibility that whether old written samples of Turkish language can be in secondary school Turkish course books as texts. The study is a descriptive research model based on correlational survey method. In the study, texts chosen from old Turkish sources were presented to 12 experts to get their opinions and they were asked to evaluate the possibility that whether these texts can be used in Turkish course books in the direction of textuality criteria. In the analysis of the obtained data, Lawshe technique was used. As a result of the study, it was determined that the chosen texts are such as to be used in Turkish course books according to the experts' opinions.

Keywords: Turkish language, course book, texts.

1. GİRİŞ

İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran en temel özelliklerden biri dili kullanabilme becerisidir. Dil, “düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge” (Aksan, 2009: 55) olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla insan dil aracılığıyla duygu ve düşüncelerini karşı tarafa iletme, bir iletişim içerisinde buluma ve geleceğe taşıma imkânı yakalar. Dilin etkili kullanımı, elbette eğitim ile mümkün olabilmektedir. Bu doğrultuda bireylerin ilk öğrendikleri dil olan anadili eğitimi bireye dört temel öğrenme alanının öğrencilere kazandırılmasını amaçlar. Bu öğrenme alanları, dinleme-izleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sıralanabilir. Dinleme ve okuma öğrenme alanları dilin anlamaya yönelik boyutunu, konuşma ve yazma öğrenme alanları ise dilin anlatmaya yönelik boyutunu oluşturur.

* Bu çalışma, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen EF.14.008 nolu projeden hareketle hazırlanmıştır.

** Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü, turkolog_25@hotmail.com

*** Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü, nsahin@agri.edu.tr

Okullarda Türkçe öğretiminde öğretim aracı olarak en sık kullanılan materyallerden birisi, üst düzey birim olarak gösterilen ders kitaplarında yer alan metinlerdir (Sallabaş, 2007; Aydın, 2007; Güneş,2007). Dolayısıyla metinler, Türkçe derslerinde önemli bir işleve sahiptir. Türkçe derslerinde öğrenme alanı olan okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi ile ilgili kazanımlar, ders kitaplarında yer alan metinlerden hareketle verilmektedir (Çeçen ve Çiftçi, 2007).

Türkçe ders kitaplarının en önemli ögesi edebî metinlerdir. Edebî metin, herhangi bir duygu, düşünce, hayal ve olayın dil vasıtasıyla edebîlik değeri taşıyan söz ve söylem bütünü olarak tanımlanmaktadır (Karakuş, 2012:25). Dil öğretiminde öğrenciye sunulan metinlerin önemi büyüktür. Doğru seçilen metinlerle öğrenci dilinin inceliklerini kavrayabilmekte, dili doğru ve etkili kullanma becerisi kazanabilmektedir. Dil öğretiminde etkili hazırlanamayan metinler ise öğrencilerin dil becerilerini geliştirememelerine neden olmaktadır. Bu açıdan Türkçe dersinde yer verilecek metinlerin, çocuğun dünyasının gelişimine yol açıcı nitelikte olması, sınıf seviyesi gözetilerek söz dağarcığının sınırlandırılmış olması, cümlelerin taşıdığı anlam ve bu anlamın gerisindeki derinliğin çocuğun ilgisini çekecek düzeyde olması gerekmektedir (Yalçın, 2006, 63).

Metinler aracılığıyla dile dair önemli değerler verilmelidir (Kaynaş, 2014). Metinlerden hareketle öğrencilerin dil ile kültür arasındaki ilişkiyi anlamaları, bir dilin tarihsel süreci içerisinde nasıl değişikliklere uğradığını kavramaları ve herhangi bir kelimenin yıllar boyunca nasıl değiştiğini gözlemlemeleri sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerin sorgulama, eleştirme ve yaratıcı olma gibi özelliklerinin ortaya çıkması, ana dilini bilinçli kullanması açısından iyi hazırlanmış metinler öğrencilere sunulmalıdır (Kolaç, 2009: 600). Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan Türkçe programı göz önüne alındığında metinlerin amaç değil, öğrencinin öğrenmesine katkıda bulunacak bir araç olarak kabul edildiği görülmektedir (Güneş, 2007). Hem Türkçenin kurallarının öğrenilmesinde hem de bu kuralların uygulanmasında ders kitaplarında yer alan Türk ve dünya edebiyatının seçkin örnekleri büyük önem taşımaktadır (Kolaç, 2009). Dolayısıyla Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ulaşılabilmesi açısından bu araçlar nitelikli olarak hazırlanmalı ve metin seçimine ayrı bir özen gösterilmelidir.

“Tarihte yaşamış büyük uygarlıklar hakkında bilgi edinebilmek, o tarihlerden kalma yazılı kaynaklar sayesinde mümkündür. Gelecekte de nesiller Türk Milletinin varlığından, milletçe bugün yaşanılardan bırakılan yazılı kaynaklar vasıtasıyla haberdar olacaktır” (Kaynaş, 2014). Bu bağlamda Türkçe ders kitaplarında yer verilecek metinlerin bir kısmı, Türkçenin ilk örneklerinden alınacak metinler olabilmelidir. Ayrıca, “Her metin, yazıldığı tarihsel anda, bir dilde yazıla gelmiş belli türden metinlerin kendi aralarında oluşturdukları zincire son bir halka olarak eklenir. Her metin yazarı da, kendinden önce var olan belli türden bir metin biçiminin kurallarına uyar” (Göktürk, 1988: 28). Dolayısıyla öğrenciler bu zincirin ilk haklarını da bilmeli, dolayısıyla Türkçenin ilk eserleri ile tanışmalıdır.

Bu özellikler dikkate alındığında Türkçenin eski örneklerinden metinler hazırlanarak ortaokul öğrencilerine sunulmasının pek çok açıdan yarar sağlayacağı düşünülmektedir. “Ulusal kültürün en canlı birleştirici, millî şuuru en iyi biçimde yaratıcı, ulus ve yurt sevgisini besleyip güçlendirici örnekleri, Türkçe yazılmış sanat eserleridir.” (MEB, 1981). Bu sanat eserleri ile

Orhun Abideleri'nden günümüze kadar pek çok dönemde karşılaşmaktayız. Bu süreçte Türk dilinin güzel yazılı örneklerinin ortaya çıkmasına karşın Türkçe ders kitaplarında bu eserlere ve bu eserlerden hazırlanmış metinlere yer verilmemektedir. Eğitim kademesinin önemli bir basamağı olan ortaokul kademesinde öğrencilerin Türkçenin eski yazılı örnekleriyle tanıştırılması büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla “Türkçenin eski örneklerinden hareketle hazırlanan metinler Türkçe ders kitaplarında yer alabilir mi?” sorusu araştırmanın problem sorusunu oluşturmaktadır? Bu çalışmada, Türk dilinin eski yazılı örneklerinin ortaokul Türkçe ders kitaplarında metin olarak yer alabilirliğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modeline dayalı betimsel bir çalışma niteliğindedir. Tarama modeli, Karasar (2005)'a göre, “geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olup çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.” Bu çalışmada Türkçenin eski kaynakları taranmış, bu eserlerden çeşitli parçalar alınmış ve bu parçalardan hareketle hazırlanacak metinlerin Türkçe ders kitaplarına yer alabilirliği değerlendirilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada Türkçenin eski kaynaklarından seçilen parçalar, alanla ilgili uzman olarak tespit edilen toplam 12 kişiye gösterilmiş, uzmanlardan bu metinleri Türkçe ders kitaplarında yer alabilirlik açısından değerlendirmeleri istenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Araştırmada öncelikle 2013-2014 eğitim - öğretim döneminde öğrencilere sunulan Türkçe ders kitapları taranmış ve kitaplardaki metinlerin özellikleri tespit edilmiştir. Ardından araştırmanın amacı doğrultusunda Türkçenin eski kaynakları incelenmiştir. Özellikle Köktürk, Uygur ve Karahanlı dönemlerine ait eserler incelenmiş ve bu kaynaklardan çeşitli edebî türlerde metinler oluşturulmuştur. Metinlerin değerlendirilmesi için ise uzmanlardan Lawshe tekniğine uygun olarak hazırlanan formları doldurmaları istenmiş ve bu formlar aracılığıyla uzman görüşlerine göre metinlerin kapsam geçerlik oranları (KGO) tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde Lawshe tekniği kullanılmıştır. Kapsam geçerliğinin tespit edildiği bu teknik, Lawshe (1975) tarafından geliştirilmiştir. Bu nedenle Lawshe tekniği olarak bilinen bu teknik 6 aşamadan oluşmaktadır (Yurdagül, 2005):

- Alan uzmanları grubunun oluşturulması
- Aday ölçek formlarının hazırlanması

- Uzman görüşlerinin elde edilmesi
- Maddelere ilişkin kapsam geçerlik oranlarının elde edilmesi
- Ölçeğe ilişkin kapsam geçerlik indekslerinin elde edilmesi
- Kapsam geçerlik oranları/indeksi ölçütlerine göre nihai formun oluşturulması

Lawshe tekniğinde, en az 5 en fazla ise 40 uzman görüşüne ihtiyaç vardır. Oluşturulacak ölçekte her bir madde uzmanlar tarafından “madde hedefleneni ölçüyor”, “madde gereksiz” ya da “madde hedefleneni ölçmez” şeklinde derecelendirilir. Buna göre, uzmanların herhangi bir maddeye ilişkin görüşleri toplanarak kapsam geçerlik oranları elde edilir. Kapsam geçerlik oranları (KGO), herhangi bir maddeye ilişkin gerekli görüşünü belirten uzman sayılarının, maddeye ilişkin görüş belirten toplam uzman sayısına oranının 1 eksiği ile elde edilir. Araştırmada toplam uzman sayısı 12 olduğundan bu araştırma için $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde kapsam geçerlik oranı 0,56 olarak kabul edilmektedir.

3. BULGULAR

Araştırmada uzman görüşleri doğrultusunda elde edilen kapsam geçerlik indeksleri tablolar halinde aşağıda sunulmuştur. 1. metinle ilgili uzman görüşlerine ilişkin kapsam geçerlik indeksi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. I. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	11	1	0	0,83
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin I’in sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56’dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 1. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,89 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 1. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin II’ye ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. II. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	11	1	0	0,83
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin II'nin sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 2. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,89 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 2. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin III'e ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. III. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	10	1	1	0,67
Durumsallık	10	1	1	0,67
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin III'ün sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 3. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,80 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 3. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin IV'e ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. IV. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	10	1	1	0,67
Bilgisellik	10	1	1	0,67
Durumsallık	10	1	1	0,67
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin IV'ün sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 4. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,78 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 4. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin V'e ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. V. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	10	1	1	0,67
Durumsallık	10	1	1	0,67
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin V'in sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 5. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,80 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 5. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin VI'ya ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. VI. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	10	1	1	0,67
Durumsallık	10	1	1	0,67
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin VI'nın sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 6. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,80 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 6. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin VII'ye ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. VII. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	12	0	0	1
Tutarlılık	10	0	0	1
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	12	0	0	1
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin VII'nin sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 7. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,98 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 7. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin VIII'e ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. VIII. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	12	0	0	1
Tutarlılık	12	0	0	1
Amaçlılık	12	0	0	1
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	12	0	0	1
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin VIII'in sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 8. metnin kapsam geçerlik indeksi 1 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 8. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin IX'a ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. IX. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	12	0	0	1
Tutarlılık	12	0	0	1
Amaçlılık	12	0	0	1
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	12	0	0	1
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin IX'un sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 9. metnin kapsam geçerlik indeksi 1 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 9. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin X'a ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. X. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	10	1	1	0,67
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin X'un sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 10. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,87 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 10. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin XI'e ilişkin bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. XI. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	11	1	0	0,83
Tutarlılık	11	1	0	0,83
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	12	0	0	1
Durumsallık	10	1	1	0,67
Kabul edilebilirlik	12	0	0	1

Örnek metin XI'in sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 11. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,87 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 11. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin XII'ye ilişkin bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. *XII. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi*

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	10	1	1	0,67
Tutarlılık	10	1	1	0,67
Amaçlılık	11	1	0	0,83
Bilgisellik	11	0	1	0,83
Durumsallık	10	0	2	0,67
Kabul edilebilirlik	10	1	1	0,67

Örnek metin XII'nin sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 12. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,72 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 12. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür. Örnek metin XIII'e ilişkin bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. *XIII. Metinle İlgili Uzman Görüşlerine İlişkin Kapsam Geçerlik İndeksi*

Ölçütler	Yer Alabilir	Kararsız	Yer Alamaz	KGO
Bağdaşıklık	10	0	2	0,67
Tutarlılık	10	0	2	0,67
Amaçlılık	10	0	2	0,67
Bilgisellik	10	0	2	0,67
Durumsallık	10	0	2	0,67
Kabul edilebilirlik	10	0	2	0,67

Örnek metin XIII'ün sahip olması gereken kapsam geçerlik ölçütü 0,56'dır. Uzman görüşleri doğrultusunda 13. metnin kapsam geçerlik indeksi 0,67 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda 13. metnin uzman görüşleri doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte bir metin olduğunu söylemek mümkündür.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Ortaokul Türkçe ders kitaplarında Türkçenin eski kaynaklarının öğrencilere aktarımı amacıyla hazırlanan bu çalışmada toplam 13 metin uzman görüşlerine sunulmuş ve bu metinlerin Türkçe ders kitaplarında yer alabilirliği değerlendirilmiştir.

Çalışma sonunda uzman görüşleri sonucunda değerlendirilen ve Türkçenin eski yazılı kaynaklarından seçilen 13 metnin, Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte metinler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, Türkçe ders kitaplarında Türkçenin eski kaynaklarına yer verilebileceği, bu metinler aracılığıyla öğrencilerin Türk dilinin seçkin örneklerini tanıyabileceği, Türk dilinin seçkin örnekleri, Türk dilinin ve günlük hayatta kullandıkları kelimelerin tarihi süreçleri, Türk tarihi ve kültürü ile Türk dili açısından önemli izler bırakan şair ve yazarlar hakkında bilgi sahibi olabilecekleri ifade edilebilir.

Kültürel öğelerin aktarımında başrolü Türkçe dersi oynamaktadır. Türkçe dersi aracılığıyla, öğrencilere kültürel değerleri aktarmak mümkündür. Türkçenin ilk kaynaklarından hareketle verilecek eğitimle öğrencilere binlerce yıllık Türk kültürü tanıtılabilir, öğrencilerin eski eserlerin terbiyesini almak suretiyle kültürlerini öğrenmelerine aracılık edilebilir (Kaplan, 2004).

“Milli birlik ve beraberlik ortamının tesis edilmesi, Türk kültürünün geliştirilmesi, yeni yetişen nesillerin sosyal hayata intibakının sağlanması, öğrencilerin kişisel gelişimlerinin sağlıklı olması, sosyal ve kültürel değişimlerin milletin menfaatlerine uygun olarak yönlendirilmesi, kültür emperyalizmine karşı direnç oluşturulması, kültürel erozyonun engellenmesi, siyasi rejimin korunması, yeni yetişen nesillerde milli şuurun oluşturulması ve milli bütünlüğe yönelik iç ve dış tehditlere karşı milli şuurun canlı tutulması” (Uyar, 2007) için Türkçe öğretiminde kültür aktarımı yapılması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuçlara paralel olarak, Türkçe ders kitaplarında Türkçenin ilk kaynaklarından alınacak metinlere yer verilmesi ve öğrencilerin bu metinlerle karşılaştırılması kültür aktarımına hizmet edecek unsurlar arasında gösterilebilir.

5. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Türkçe ders kitaplarında Türkçenin eski yazılı örneklerinden hareketle hazırlanan metinlere yer verilmelidir.
- Türkçe ders kitaplarının hazırlandığı komisyonlarda Türkçenin eski yazılı örnekleri konusunda uzman kişilere yer verilmelidir.
- Türkçe öğretim programında çocuklara tarih ve kültür aktarımı konusunda ilk yazılı eserlerin önemine değinilmelidir.
- Hizmet öncesinde Türkçe öğretmeni adayları, Türkçenin eski yazılı örnekleri ile karşılaştırılmalı, okutulmalı ve içerikleri konusunda bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitimler vasıtasıyla Türkçenin eski yazılı örnekleri ile ilgili seminerler verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim*. (5. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Arat, R. R. (1991). *Eski Türk Şiiri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Aydın, M. (2007). *Dilbilim El Kitabı*. İstanbul: 3F Yayınları.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi, *Millî Eğitim Dergisi*, 173, 39-49.

- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel yayınları.
- Göktürk, A. (1988). *Okuma Uğraşı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Karakuş, N. (2012). *Türkçe Öğretiminde Kaynak Metin Kullanımı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kaplan, M. (2004). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (14. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaynaş, E. (2014). *Beşinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 594 – 626.
- Sallabaş, M. E. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin kendini yazılı olarak ifade etme kazanımlarına ulaşma düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB, (1981). Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı. *Tebliğler Dergisi*, 2098, 327-356.
- Uyar, Y. (2007). *Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri-Yeni Yaklaşımlar* (1. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yurdugül, H. (2005). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 28–30 Eylül.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

Örnek Metin-I

Metnin Alındığı Kaynak: Atabetü'l-Hakayık

BİLGİNİN FAYDASI VE BİLGİSİZLİĞİN ZARARI

Bilgiden sözüme temel atarım;
Ey dost, bilgiliye yaklařmaya çalıř;
Saadet yolu bilgi ile bulunur,
Bilgi edin ve saadet yolunu bul.

Kemik için ilik ne ise, insan için bilgi odur;
İnsanın ziyneti akıldır, kemiğinki ise, iliktir;
Bilgisiz (kimse), iliksiz kemik gibi, boştur;
İliksiz kemiğe kimse el uzatmaz.

İnsan bilgisi ile tanınır;
Bilgisiz, hayatta iken, kaybolmuş sayılır;
Bilgili adam ölür, (fakat) adı kalır,
Bilgisiz, sağ iken, adı ölüdür.

Bilginin ağırlığını tartan kimseye göre
Bir bilgili bin bilgisize denktir;
Şimdi, anlayarak ve sınyarak, etrafa bakıver,
Bilgi kadar faydalı başka ne var?

Âlim bilgi ile yükseldi,
Bilgisizlik insanı aşağı düşürdü;
Bilgiyi ara, usanma; bil ki o hak resul:
"Bilgiyi, Çin 'de bile olsa, arayınız" dedi.

Bilgili adam her işin zamanını bilir,
İşini bilerek yapar ve sonra pişman olmaz.
Her işte bilgisizin kısmeti pişmanlıktır,
Ve ona bundan başka bir kısmet yoktur.

Örnek Metin-II

Metnin Alındığı Kaynak: Eski Türk Şiiri

BİLGİ

Bilgi bilin, ey beyim!
Bilgi sana eş olur;
Bilgi bilen insana
Bir gün devlet yar olur.

Bilgili insan beline
Taş kuşansa, kaş olur;
Bilgisizin yanına
Altın konsa, taş olur.

(Arat, 1991: 259)